

Драго Тешевић

С В Е М И Р У К А П И Р О С Е

Г О В О Р С Л О В А
ИЛИ
О Ч Е М У С А Њ А Ј У С Л О В А

– ћирилична страна –

Илуcтpације: Иcмет Чaушевић-Чaки

Сестри Љубинки

Уводна песма

Брату Миланку

Забавља се мали Коста,
Сав занесен, никад доста;
Овог пута игра проста
Шибицама: Реке. Моста.

1.

Нема, него два садруга:
Мост, над Реком руке свео,
Извио се – као д у г а –
Ко албатрос, лебди, бео,
И Речицу што змијуга.

Мост јој жала залуд грли,
Она: Вода, бесловесна,
Према Мору своје хрли
Час нехатна, час обесна:

Гледајућ је: к а к о х и т а,
Једног јутра Мост упита:
”Реци, Реко, бар да знам,
Драга моја, с правом којим
Ти отичеш? А ја – стојим!
Сред размеђа сасвим сам.“

”Изгледа ми“, Река рече,
Тихо, једва чу је вода,
”Да и Мостић некуд тече.“
Затим, разговетно дода:

”То, што јесмо од постања
Судба нам је – неминовна,
Нећеш, ваљда, мостовања
Одрећ се рад тела пловна?“

Дечак, пак, са своје стране,
Задубљен у игре вечне:
Нем – за јаде мостоване,
Глув да брине бриге речне.

Из његове пламен-маште
Ватрометно слике праште
И творе тајанствен след.
Фантазијом, све што спази,
У играчке преобрази,
И тако – у недоглед.

С неколике кретње складне,
Часак посла, и – готово!
Домађија друштво ново
Други обрт игри дадне
Мост претури у Ш-слово
А од Реке – шта испадне.

Гле, испаде: тромо миле,
Кроз гудуре уским трагом
Обосмерно, Путем Свиле,
Каравани с тешким благом.

2.

О Кости већ скаска кола
Да путника нема већег
Од времена Марка Пола
И скитнице Петра Трећег.

Знаду га у сваком граду,
Базари му знанци стари:
У Бухари. У Багдаду,
Самарканду и Самари.

Распреда се, навелико,
Да сноси са свога брода
Робу – какву нема нико!
Очас посла све распрода:

Накит из ризница царских,
Миришљава биљна уља,
Перје птица свезнадарских,
Збирке космичких драгуља
И чешљева ћилибарских.

3.

Не прође ни пет минута
А да некуд не одлуга.
Сад га жељну да се вере
Уз Анде, и Кордиљере.

Депешом, врх стрмих Анда,
И другом, на Јукатану,
Јављају, из Самарканда:
Пристао, за стан и храну
И пицаму – карирану! –
На зоо-вртић, Бамбус-Панда.

Прекинут у предузећу
Уз литице да гамиже;
Кружницу, описа, већу
И шатру за циркус диже.

Кретњом, као зид да малта:
”Узмах!“ – прву фазу салта,
Наглашава, љутит, неком
Невидљивом акробати
Под куполом што се клати
Час над Мостом, час над Реком.

А сам кроти дивље мачке
Под шатором, у манежи,
За циркуске нове тачке
Од којих се кожа јежи.

И, док таба ситни песак,
По публици оком биште,
Очекујућ рески плесак
Да упути гледалиште.

Све – у циркуској манири –
И звериње с њим се клања;
Мислиш: сад ће да се смири
Од бескрајних путовања.

Пред њим грађе, тма и тушта,
Пребира је, мерка, мери,
У шта ли се сад упушта?
Ево нас: На премијери.

Да сте били на пробама;
Ах, питате: Шта се даје?
Поверавам – само – вама:
Принц-Лабудић-Гусан-Јаје.

Никад чули? Нема везе,
Сазнаћете, брзо, и то:
Шта све чини рад Принзезе
Једно ЈАЈЕ в и л о в и т о.

4.

Будући да радо лута
Наш неимар исту грађу
Користи по више пута:
Сад свемирску снује Лађу,
И док трепнеш, већ се нађу
У спирали Млечног Пута.

Раскрилио карте нужне:
Двоуми се: којим смером?
Пут северне, или јужне?
Шибай родном хемисфером!

Пред њим први огањ блесну,
Блиставилом, све надасја,
Збуњен зверну страну десну:
”Хеј, Сирије! Звездо пасја.“

Са свих страна искри, сева...
Одшкрину с е в а с и о н а:
Кастор, Полукс – машу с лева
Он п о з д р а в љ а: Ориона,

Алдебаран, звезду врелу,
И Хијаде, плачне, кишне,
Сјаћене, на сјајном челу,
У коврџе Бику, плишне:

Ново јато, рој мушица,
Шест муцавих лампиона,
Утињалих, попут свица
И мед њима пламти – Она!

Као свичев траг у тмици
Сва бледа од стида, јада,
Налик смрзлој голубици
Седма звезда из Плејада.

.....
.....
.....
.....

A

Антарктик, царство Зиме: језно завија Ветар;
Поларна Ноћ, надушак, попила светла дања,
Шездесет испод нуле! У коми – Термометар.
У фраковима свати – пристижу на венчања.

Армаде заљубљених. Надире флота с мора.
Непогрешиво – увек – нађу адресе кућне.
Често поклекне санта, цикне ледена кора,
И цела колонија, с треском, у воду бућне.

Ко су гегави гости? И каква чар их смами
На живоморну студен предела немилосних?
Да цвокћу – двеста дана, у ледној полутами –
И шевељају трудно преко громада плосних.

Чаролија је Љубав. (Дошљаци, ко су, потом)
Опој тајновит, мутан – изван свих поимања –
Величанствена Љубав (и нагон за Животом)
Већа од васељене. Од броја ЈЕДАН – мања.

Хиљаде супружника кола ледином тесном,
Под водом оштровиди – полуслепи на сувом –
Дозивају се, диљем Јужнога пола, Песмом,
Чују ли брачног друга препознају га увом:

Ту је! Прикљуни главу, или то јужњак худи гуди?

Њени крици су њему: *La musica divina*.

Кад најзад, у загрљај, једно другом на груди...

Тај тренутак је, кажу: седмо небо пингвина.

Сусрет, ко пехар вина, а најчешће се деси,
Несвесни околине, да часак-два постоје.
Ко зна да чита с кљуна: "Скитаро мила, где си?"
И њен одговор, чуће:"Ту сам! Смучало моје."

Пингвин, родом господин. Ко се још с фракком рађа?
Насиље? – Не постоји! – Развод? – Ни томе слично.
Боже саклони, зар он – због даме? – да се свађа.
Општеће људско, њему, страно је, недолично.

Венчања прођу зачас и свадбене параде.
Оркани – у три смене – дебеле вале гибљу;
Шта становници бучни у Пингвинији раде:
Маме *окоте* ЈАЈЕ, и трк: на гозбу рибљу.
Постећ – девет недеља! – очеви легу младе.

Замрсило се Време. Сад сат небески штуца.
Ко да објасни: Мрак тај, пакао и хладноћу?
Опаку Ветрушину (срце, од мраза, муца)
Што обдан светла магли, а глад им буди ноћу.

Помаман Олуј, дахом, заледи све што лазне.
Разуларо... Урла... Жлезде из тела кида.
Брзином: двеста на сат! Јашућ пастуве мразне
Белој Принцези Зиме – кристални замак зида.

Што бешње Ветар срће, тим тела тешње стисну,
Штите се узајамно, што с нама није случај.
Да дочарамо студен, озеблом, слику присну:
Клокоће рум из боце, а лед грумиња у чајооо

(Ко то шмркуће тамо: откуд, пингвинче јадно.
Чим кмекне, сви га пазе (као јединца сина,
Ил најрођенију кћерцу) питају, кад је гладно.
То је детињство право – благо деци пингвинâ.

Строфе о ветру, тек су представа збиље бледа,
Јер, и њему је хладно. Сад знаш колико пуше.
(Чак се и мисли леде на зловременој страви)
Ипак, нису пингвини тамо једине живе душе:
Свуд, докле око гледа, све је – од сладоледа!
И ја се, веруј, питам: Ко ли га, само, прави?

За ретких ведрих дана (оздо, са другог пола)
Кад са смркнутог неба прозебло Сунце сине,
Бела мечка, са децом, пождерала би вола,
Посматра с тугом кроз лед угојене пингвине.

Чувши за њине муке, глад, дреждање на зими,
На ветру рабијатном, што дере кроз беспуће,
Из самилости чисте спремају им Еским
Нешто сушене рибе и лед за иглу-куће.

А, кад се излегу птићи, зна се шта чека бебе:
Док се не врате маме, тата га греје: телом,
Перином (живо ћебе) – бебе не сме да зебе!
Док не буде порасло заједно са оделом.

Вртићи... Тобогани... Дадиље... Обданишта.
Ако не знаш, да кажем, шта још важно их чека:
Одсвуд брига и пажња. Не сме да фали НИШТА!
Нећеш ми веровати: има и – птичјег млека!?!?!

”Птичије? Не претеруј! Ем, још га ћаћа даје?
Повиленио, сасвим!“ – грде ме неке злице –
”Беспослицама“, веле, ”само се муњен маје,
Ко је икада чуо: Млеко од мушке птице?!?!“

Ништа на уму нема Пингвинче, осим: расти!
У јелу (ненадмашно) што се тиче вредноће;
Испод крзеног перја слаже слојеве масти,
Капутић, који штити од влаге и хладноће.

Пре но с пролећа крене (пут сињих мора, сели)
Пингвинче дуго с тугом низ родну грудву гледа:
”Идем тибом за либом, збогом, пледели бели,
Плостланства Танталтика, длаги блегови леда.“

Зашто с почетка зиме оживи Пингвинија?
Свака селица птица блага зимишта тражи.
Ово остаје тајна. Не знамо ни ви, ни ја.
За *маснорепог* принца закон, биће не важи.

Н (Висећи мост на реци Тари)

Здравку

Кањоном, с обе стране, све до краја видика,
Пар трака сребрних (вијуга брдски пут)
Куд воде? Шта их спаја? – дах нам пресеца слика:
Мост, прометејски распет, склештен у шкриљац љут.

У провалији, под њим, смарагдом зецка Река,
Горе, над главом, према небесима се пење,
Сложена у громаде – древна Библиотека:
Ток живота на Земљи убележен у стење.

Ко зна да чита, види: знакове углодане
Фосили слили рељеф филигранских гравура
У делић милиметра – цело! – столеће стане

Хук минулих времена, тутњи небројних бура.
У лицу каменитом, кањону с обе стране
Књигу *Повести Света* чува клисура сура.

Ј

ЦВЈЕТКУ К.

Капетан, Барба-Јере – сад рибар од заната –
Темељит, смотрен, глава: жбунак молован ињем;
Сања: мрижа му пуна... туна... огромна јата
Колају око чуна... зборе... о мору сињем.

Прси претесне срцу, кваснулом, као тесто,
Морепловчеву главу плаве сећања, жива:
”Толико рибјег пука не сврће амо често,
Казујте, крјуштанке, ћа морима се збива?”

Дрхтај обних телеса кроз воду пробеласа...
Нечија рука благо у сан га дубљи зибље.
Телом, не слухом, ћути: уз кичму се таласа:
Хармонско савршенство, кајда попевке рибље.

Глуво зевају уста (ко мукла да надгласа?)
Тишином ненадмашан напев немуштог хора:
”Морија мори морâ... морија (с)мори морâ...
Ми смо утваре пунте, Мору твој нема спаса.“

Праћакају се рибе, понека – зар већ? – у коми.
Глас, једва чујан, гони, мрежу сместа да смота,
Док с анђелом се рве... у њем се нешто ломи:
Овакав улов пада... једанпут... за живота.

Морски вук ужад вуче, стрепећ, опчињен јатом:
Није ли чамац тесан? Улов... где да истресе?
Премрежен залив кључа осут љескавим златом.
Кад мрежу диже, у њој: Отпад? Пластичне кесе!

Сраморен, бивши Матроз, загледа хрпу гнусну.
Слабашан писак из ње душу му, до дна, ледну,
Удове обамрле... запљусну... шапат... у сну:
”Помози... врли сине... услиши... молбу једну.“

Одмоћи невољнима? Грех. За поморца, још тежи!
(Не шути залуд Барбу васцили котар Горски)
Премеће смеће, најзад, угледав, сав се сјежи:
Бауља (мрља муља) бременит Коњиц Морски.

Запах плесни, у мрежи, диже несносну вику.
Скупа с ројтама гњилим лелујне трава влатна:
Налик сузи док пузи, шпањолском ускличнику,
Писаљци батинаша, стихнулом билу клатна,
Пркосећ равновесју, склапа гротескну слику:
Свечано непокретна – главом, Рибица Златна!

Тек сад, зинуло срце, заграмзи ћар да збраја;
Откад постоји људско – срца, увек, су таква;
Кликћућ, по три у једну, жељама нигде краја.
Глад, пуста, кад пролакоми, изветри и крв-аква:

”Хвала, милосна Госпе!“ – смандрља пола крижа,
Да Чудотворку, чим пре, шчепи под кочшат длан.
”Та би с тунама силним?“ Празна, руга се мрижа
Да л’ то Провидност са њим гради свој виши план?

Кошмар. Што сад се душа куша на страшној муци:
Час гледне, како, срћућ, сопће мрљава кљусе.
Час, златоперу мерка – жишка! – тишти у руци.
Уствари, Барба, видом нутарњим пиљи у се
Канда га отуд мотре непоткупљиви суци.

Постоји, недохватан и скровит, КРАЈ у нама.
Чвор, од почела сплитан, памћењу чувар слика
Стрпљиви ткачи беху: Светлост, Време и Тама
Искуство свих живота и прошлост васколика.

Неразмрсиво сливен, тамнује филм у нама.
Ако га у сну лазне пламичак пјане свести
След зачараних слика раз-ла-ма крила рама,
Зарећ брв где ће Спавач самога себе срести.

Сред Чвора, упремасе, два супротника – сами.
Њихов несмиљен двобој већ еонима траје.
Светлост у једном класа, други, склонији Тами,
Ћуд отимачку има и хладну крв Аждаје.

У мртвоузлом клупку безгласно бесни драма.
(Ретке и споре кретње ремете сан Спавача)
Сплет љубичастих муња о штит се мемљив слама;
Оклопник, Витез Мрака, Принца Светла надјача:

”Желим“, цвокоће власник беле, будуће барке,
Док цурак мрзлог зноја хаље му тесне мочи,
А клиском кожом пужу вреле и слатке жмарке,
”Бео, мед баштама, двор! Корабљу, нешто већу...“
Жељу, пак, не дорече, Рибица, дигав очи,
С уста му просто стргне јоште другу и трећу:

”Жалим“, уздахну Златна, ”потопи сан о броду,
Прекрижи паунове и мит о пуној хижи,
Дилема није: хоћеш-нећеш – дати слободу,
Већ Опстанак, ил’ Помор! Котву и једра дижи,
Вади нас из тог смрада, пронађи здраву воду,
Дому своме нас носи, Свет спаси, о том брижи,
Иначе, крај се ближи теби – и људском роду!“

”Опосли своје, Рибо, редослед није битан,
Зна се, чије су жеље, зна, ко их испуњава.
Најмање три заредом, Рибар да буде питан,
Поштуј правила, Златна, или те чека тава!“

”Духом си, видим, ситан, а душом незаситан,
Ако баш хоћеш, пеци, враг нека носи главу!
Боље, избављај своју, смишљај поступак хитан:
Како да о(пе)реш Море? Жањеш зелену лаву.“

Муњама испреплетан, самује Чвор у нама.
Лакше га наћи њоме, негли казати Песмом.
Крену ли свици филма (оживи панорама)
А зрцала се кезе: шта бесмо, шта сад јесмо.

Плеснив и светлен исто, горди се Чвор у нама.
Одрешити га нећеш – никад! – грмаљски: мачем.
Ту се Врлина слива у смрадну јаму срама,
Ту Светлоноша вечно ратује с Отимачем.

Скривен и недомашан, векује с нама Чвор.
(Стања, која га дреше, зависе од визите)
Место арене, каткад, тесан вреба нас тор:
Гдено Лудило држи незнане реквизите.

Благо с капака склонив опојан стручак мака,
Снотворац заповеди: ”Доста је било, брате!
Кренимо, дан већ свиће, очевом *Царству Мрака*,
Ривале, не развађај, нека још малко рате.“

Чудесно сливен, Чвор се разузла, сам, у нама,
Само кад Светлоносац надбије Оклопника,
У прах се панцир оспе, скопни мемлава скрама,
Светлопад – огњем – гута јачега супарника.

Сан, поцепав се, спласну, ко ломко кубе плика.
Доле, на дну, Спирала: гута плесниве љуспе,
Хранећ, у спором зрењу, Биће божанског лика,
С краја човешког пута, далеког – ако успе.

Дигав три тоне главе (збрку у њој да крчи)
Омама, снотвор и зној, изгризоше га жива.
Глас (онај исти) зове: ”Диж-се-види-потрчи!)
Да л’, сем купача, Морем још ишта живо плива?“

Тело се расанило. (Мисли – отима грчу)
А за који тренутак прорадиће и глава.
Из Сна, недосањаног, вади срчу по срчу
И свака три корака гласно се преслишава:

”Закоровљено Море... да пере... ил’ да оре?
Коњиц! Рибица-Клатно?“ У сећању, све јасно.
Плућа му засопљена, и ждрело, жеђ изгоре
”Она бештија златна, рече ли: Већ је касно?

Клатно представља тежњу ка мировању вечном.
Мрља – насупрот њему, заум злоћудих страсти –
Распростирању склона, дакле, у стању течном
Пленећи простор Живих унедоглед ће расти.

Да л’ је истина?“ – зебну, стуштив ка лиду трком,
Бесвесном главом љуља, пучину премерава
С бригом се боре сплеле у чвор на челу мрком:
”Тако ми Посидона, расте, у мору: ТРАВА!“

Унатраг, редом, враћа калем сањаних слика
Да се (случајно!) детаљ ниједан не поткраде.
Угледав галебове, ослушну – два-три крика,
Није све изгубљено! Има још мало наде...

Живот се, гледај, рађа с првим светлима дањим...
Под кошуљом га пржи... још увек... грумен леда:
”Та гледате, Шјор-Јере?” – свет се окреће за њим
За САН, Господу, хвалећ: ”МОРЕ! А, ћа би гледа.“

! (Ускличник)

Безбедан, Ловац, из невидиша
Пун усхићења, јавља се циком:
Кукац под шапом пољскога Миша
То је Ускличник над ускличником!

И већ, несмотрен, од пустиг рса
Маниром јачег, Миш парадира
Победнички се буса у прса
Док Мајстор-Живот финале свира.

Фу-ри-о-зо, и: цап-царап! – ни крика.
Мре, међ канцама, Мишић у хропцу!
Коначна слика – НАЈ-УСКЛИЧНИКА:
Пређашњи гурман – залогај Копцу!

Опрез! – Начело највишег реда:
Жив да пребринеш пресудан трен.
Јер, по закону природног следа,
Ловац је жртви почесто плен.

Свеједно пак је Тигру и Лаву,
Гепарду, Пуми, домаћој Мачки
Што шапе стичу немалу славу:
Под Ускличником у виду тачки.

Н

е
н
и
в
е
д
р

Стотинак оваквих чине
Ватрогасцу М

Неустрашив, вешт, ко звере,
Пентра се уз – небодере.

1.

Пардон часном Ватрогасном
Друштву против катастрофа
Што пузавцу расном страсном
Допуштам кроз хрпу строфа
Да се служи справом красном.

Из два угла проблем гледан
(Истом биљком лече-трују):
Огањ, с њих што гаси један,
Зло – у другом – распирују.

Има, веле, један Власта,
Пентрање му башка баста,
Висинчине сања, клет.
Раздиру га жеље живе:
Да из Божје перспективе
Гледа народ свој и Свет.

Довољно да лестве спази
Пан Власта се преобрази,
Свеједно: у Краља, Цара,
Махарацу, СЕКРЕТАРА.

Прву пречку не дотакне,
Остале, тек чепне ногом
И под облак кад замакне
Одозго домахне – збогом!

Досегнувши кумулусе:
Јој мекоте! – крик се оте –
Сад, у се, и своје кљусе!
Свим силама држ' те коте,
Пази да те не поткусе!

Сила жеља Госпон Власту,
Чим зајаше блистав трон
Окрилати – кано ласту,
Тесан му и в а с и о н.

Ланен облак под свод плави
Изобилног простро хлада
Доле... народ... као мрави.
А, ОН: влада, влада, влада:

Руком чврстом! – јечи Тешкаш –
Мрднеш прстом – ШОФЕР ПО ТЕ!
Други ринта! А, Ти – лешкаш –
Ситниш-кинта, Теби – своте!

Облацима, табан чешкаш,
Сад над Тобом нема силе;
Уживаш, јер смеш да грешкаш,
Због Твог грешка други цвиле,
Нека цмиле – Ти се смешкаш. sic!

Баш ми баста! – грца Власта
Пустим корен, попут храста,
Нек изволи, ком се чупа,
Може, ал' с државом скупа!

2.

Одоздо је тешко касти,
Шта највише годи Власти:

Благовање – уз почасти!
Уваженост! Царске ласти!
Бивше жеље – све на тацни!
Можда престо, паперјасти,
Поданици: овлипацни.
Противници: патуљасти.

Неутешан, до безнађа,
Зна у дубок очај пасти;
По васцелу ноћ разгађа,
Гасећ успаљене страсти:
Да л' је ВЛАСТ врхунац сласти!?
Ил' је МОЋ и од ње – слађа?!

Озго, сâм – од сиља гроги –
Грца: Има л' над Њим кога?
А пук, оздо, све го јоги:
НЕМА! – кличу – изван Бога.

Откуд Бога! – сикће с неба,
Дрскост пука Власту ждере –
Голи, боси, гладни хлеба,
Опијени дрогом вере,
Нешто није како треба.

Сам са собом емпирише:
Дотрајало, мењај догме!
Тријумф гусне, очи цакле:
Средило се, и то, богме,
Створитеља мирно брише:
Бога нема! Он сâм, дакле!

Кад погледаш – одоздола –
Око Власте, нешто ниже,
Гургуринско племе кола,
Ил' пресрећно пред Њим гмиже.

Кретње им, на изглед, исте,
Јер, тешко се разликује:
Ко су, међу њима, глисте?
А, ко – отровнице гује?

Једни музу, други држе,
Трећи се на дело дају:
Ко ће више, боље, брже!
Државицу – черупају.

3.
Сад би к Власти уврх скела
Увис хтела и – властела!
Плус властита својта цела:
Даљни, ближи – из три села:

Бабе, ујне, тете, стрине...
Дошле, помоћ ишту/нуде,
Све би хтеле – у висине!
Свађају се, грде, куде.

Реч, о себи – слава, хвала:
Ред је род свој да погура!
И – да не би глава пала –
О другом, тек која шура;

Примерице, Ујка-Сима
Рачунџија, глава бистра,
Вешто множи, одузима,
Могао би, с финансима,
Да догура – до министра!

Пробирљиви Стрикан-Ђура,
Неодлучан – измеђ двога –
(Воли свуда нос да гура)
Да ли главар свих пандура
Ил' команда војна, строга?

Куд сос толке аветнике?
Какву службу коме дати?
Једни, би у: Саветнике!
Други, да су: Дипломати!

Како беше, до зле крви,
Укивио бившем Учи,
Из освете: *Ресор први*,
Школство даје, нек се мучи!

Прст на слепо око тура:
Голем род. Сви крви плаве.
Пизмен! – велиш – ти, Култура!
Здравство теби, знаш у траве.

Чудне ли су божје стазе.
Неми упит занавека:
Зашто масе у свом жару
Пре заволе и размазе
Бесрамника и фукару
Него честита човека?

Упитај се, некад, о том:
Докле народ, ил' држава,
Кубурећи – са животом –
Властин циркус издржава?

...питалисти – ко – мунисти,
Век, двојици, пут преузан.
Карактер, у свима – исти:
Љигав, лаком, змијопузан;
Ваш, какав је, такав и наш,
Само, је ли Мердевинаш.

Занима вас: А, на јави,
Односно, кад нема лотри,
Свети Власта чим се бави?
Киме влада? На ког мотри?

Вулкан-жеља, у полтрону,
Неутажно жеже, пали:
Да догмиже, ближе трону,
По врлетној вертикали.

Шта то гони, да се вере,
Врлог, власног Заниманта,
У заумне, вишње сфере,
Од којих се памет манта,

А дах људски у лед гусне,
Где витлају магле снежне
Кумулусне и цирусне
Зову Лестве – небосежне –
А непребол жив га тера
И водилња – КАРИЈЕРА.

Онде, блистав, чека престо
Најмилије Власти – место.

4.

Знам, питање неизбежно,
Што свет честит често мори:
Зар, баш збиља, свуда, вазда,
Светом дрма такав газда?
Не баш сасвим, ал' претежно,
Зна да буде још и гори.

Чим зајаши блистав трон,
Власта најпре губи с вида
Осећање сваког стида:
Свуд и свагде: ОН, па, ОН!

Кажу да у сваком граду
Живи бар по један Власта.
Сви га, ко злу пару знаду:
Пентрање му башка баста.

Жезло носи – у тољази,
Њом неверне Томе мази.

Можда неко, попут Власте,
И међ вама, децо, расте?
Препозна га, лако, свак:
По правилу – лош је ђак.

Већ у младим данима
Школа га не занима.

X

Zoranu Ć.

Izdeverava narod svoj čemer-dever
Fatum – u fatamorganskoj idili:
Razbratimili se Jug i Sever
A Istok i Zapad – zagrklijanili.

1.

Južnjak vatreno sreda napada:
Istok i Sever, bratstvo Zapada
Zapadnjak misli: Sve je nevera
Što rađa majka s istoka, s juga.
Istočnjak smatra: svet sa severa
Na četiri vetra svima se ruga.

Gde je Severnjak? O čem ON snatri?
H2SO4 & % HCL! Na kolac, zemljaka sva tri!

2.

Mojom se zemljom ore parole
Obnoć padaju odluke brze.
Kroz škrgut misle-pevaju-vole
Svi, nemilice, među se mrze

Treba li? Daće, i duše gole!
S prkosa, more! Jok milostinju.
Dušu ne žale – toliko vole –
A, uzmognu li, otimlju i nju.

3.

Možda srećnije zemlje postoje
Gde se ne reži jezikom prekim,
Gde su, svi, davno oteli svoje
I sad ne prete: kako će s nekim
Pretkom dalekim – da se spoje.

Zašto se mrze SEVERI-JUZI?
Što, ništa manje, dva smera druga?
Dokora u svakoj nevolji družu,
Sad, beznadežno, golema tuga.

4.

Desi se katkad kompas da kiksa
Nahere mu se – tanušne – ose,
Što u raskrižju krakat znak nose,
I svet zavedu ka pravcu drugom
Gde pomerenom, u znaku Iksa,
Tuđ Sever vapi za tvojim Jugom.

Uzmi svoj Sever, šta imaš novo?
Jednu te istu drombulja fugu,
Žvrljne ti pozdrav: ćao, gotovo,
Pripajamo se komšijskom Jugu!

Sad, po toj osi globus iskosi,
Sav obendijan, saznaješ: ko si,
Dokončava se nečuven trik sa:
Obećanjima, prevarom, rugom.
Bazajuć hladnim vodama Stiksa
Pitaj se: čijim postaješ slugom?

PRIPOJEN! NAJZAD! Dopavši cilja
Opet, u vrzin, sve, svrti se krug –
Srećne, post festum, otrezni zbilja
Tuđem su Severu omražen Jug.

5.

Kreni lestvama uporednika,
Al' prethodno im prečage suzi,
Kad se razbistri optika trika,
Svejedno kuda prst tvoj da puži,
Poklapaju se (to je ta slika!)
Severi, juzi, severi, juzi.

Dok obilaziš meridijane
I takozvane vremenske zone
Uživaj u novom prstoplovu:
Gde tvoje Sunce s večeri tone
Drugima otud njihovo svane
Tvoj Zapad tamo Istokom zovu.

Šta na globusnoj ispada traci,
Beskrajnoj uvek u smeru svakom,
Geografski smo svima zemljaci:
Istok i Zapad mašu škrljakom,
Mašu Južnjaci i Severnjaci
Sa svih te strana zovu zemljakom.

I

Može, zagledni spreda, sa strane,
Malne u svako slovo da stane.

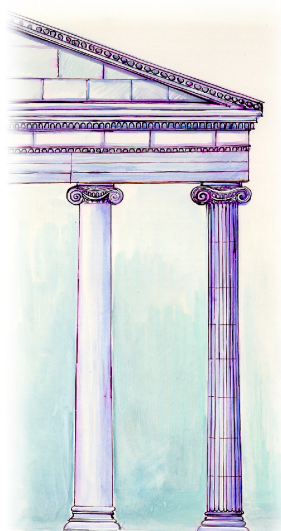
Životni san je svakog zeljova
Poveća zbirka: koštanih slova.
Mada, čim Zelji dodija post,
Dobro mu dođe: od rebra kost.

Majstori, vele, u njemu vide:
(Ovo prepuštam njima na volju)
Kolonade – I – karijatide,
Stubove jonske na Akropolju.

A ja: šta vidim? U reči dve ću:
Mene to slovo seća na sreću.

Tako je s nadom, od pamtiveka:
Zapiljimo se – pogleda puna –
Putanjom kružnom, ko nebom Luna,
Lopticu sreće vrti Fortuna
Dok svako od nas plamti i čeka.

Priznaću, vidim i nešta treće,
Samo kad pogled ne magli zbilja:
Boginju Tihu – Rog izobilja.
Nekima daje, drugima neće.

Ćudljivo s pravdom petljaju bozi,
Moćnom, pomozi, slabom, odmozi.

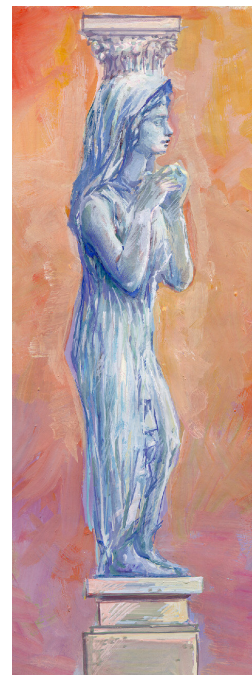

Otud jednima, sudbinom, strašno
Razdešen život, ko da je kazna:
Vascelog veka – voda i brašno! –
Drugima s vinom i raskoš razna.

Otkud sad brašno? Neko će reći,
Ako mi slovo naliči sveći.

I s njom je isto, zlehudi slučaj.
Opet se beda na nišćeg svali.
Potonji uz nju – večeraj, ručaj.
Prvom, kad strne, sveća se pali.

Pošteno s pravdom u svetu skladnom:
Jedni bacaju, drugima – ni tog.
Dokle god Siti veruju Gladnom,
Gladni su *glavni* u društvu Sitog.

Ⓜ (ТХЕТА)

Брату Микајлу

Трагање за овим словом,
С мало маште и стрпљења,
Одвешће нас времепловом
До праљудских поколења.

1.

Ситна Тачка и Круг мали,
Немилице трошећ речи,
Сву ноћ су се прегањали:
По значају, ко је пречи?

С почетка без мисли ружних,
Канда се кроз игру шале
Двоје кротких и недужних
Док зле речи нису пале:

”Котрљане, надувени“,
У лице му пљусну, руг –
”Захвали се само мени
За спознају да си Круг.“

Зајапурен, због срамоте,
Цептећ, ко од пасје хује,
Реч лајавој Тачки оте
Нек и ОНА своје чује:

”Као! Трун! За ноктом црно,
Била би – на век времена –
Ништавнога праха зрно!
У простору сагубљена.

Била би, да мене није,
Јер ја сам ти значај дао,
Ништа! Делић материје.
Нико за те не би знао.“

Разјарена – ништа мање –
Сад Тачкица прави рез,
Кратко, даје му на знање
Шта би ОН све био без:

”Главо шупља и занета,
Сам, без мене, право реци,
Нит си Точак. Нит си Мета.
Учкур. Омча. Обруч деци.“

Круг, осетљив преко мере
Кад му се у изглед чачне,
Неук свађи, већ се ждере:
Шта, ако су тврдње тачне?

Досетив се уметности,
Спасоносан доказ среза,
Без вређања и без злости
Свој одговор надовеза:

”Што се тиче мога лика
За покриће чврсто стоје
Аргумента – неколика!
Довољно је да се споје:

Дух с идејом-формом-сликом
И још којим чабром зној-ја!
Савршенством и обликом
Сви ће рећи да-сам-то-Ја!“

”Ко представља, створе бучни,
Ноћном небу искре сјајне?
Сан Земљана – недокучни –
Навек скривен велом тајне.

Ја представљам семе Светла.
Све те звезде, све планете.
Пре него их Божја Метла
Занавек с Небеса смете.“

Кружић главу оклембеси,
Те прослови с пола гласа:
”Признајем ти, боља јеси...”
Покаја се, истог часа;
У брк му се, кучка – кеси:

”Твом ободу – признај, бено –
Нанизаном од тачака...
Средиште сам, јединствено
Ја... сићушна... и нејака.

Не сумњај, већ ово свари
Ил’ неверни остај Тома:
Ја сам бит и темељ ствари
Срж и језгро свих атома.“

”Ваше Височанство Ситно,
А ја сам тај, ко се шири
Док све: Битно и Небитно!
Једним Кругом освесирио“

”Чар Коначног, дан је мени
Кад сажимам, твој, напосе,
Космополис – свевремени –
У Пролазност: капцу росе.“

”Чек, сем Трена, без дилеме,
Који јесте твог формата;
У мој ресор спада Време
Дах Божанског и ход Сата!

С друге стране, ниси знала?
Представљамо – истозначно! –
Циљ – свих! – мерних идеала
Ја – Округло! А, ти, тачно.“

2.

Тачка само главом клима,
Набрекле јој жиле вратне.
Још разлога – триста има!
Бира, којим да га млатне.

Круг, слутећи нове јаде:
”Што се тиче лично мене...”
Прекинув га, знак му даде
Да опет пут неба блене.

Сад Круг усну оклембеси,
Доказ нов му под нос пружи:
”Свако тело... на небеси
Око неке Тачке кружи!“

”Кружи, велиш – ево теме!“
Круг у срећном смешку плива,
”Упитај се, ситно Семе,
Где те сеју? Ко је Њива?!

Нема ту шта да се крије,
Не рече ли, сама, да си
Сабој, суштост Материје,
Принцип, садржан у маси!

Прашинчина! Труње! Као!
Била би (да мене није,
Јер, ја сам ти значај дао)
Ништа! – Зрнце материје! –
Нико не би за те знао.

Поштуј, Тачко, и не пени,
Јер, Милошћу, зна се чијом,
Свет Духовног дан је мени
Теби, власт над материјом.“

Тачка, тек сад запенуша,
Увредама тешким осу:
”Неће мени свака шуша.
Ћелав, Срећо, би му косу.“

3.
Вајна вајда. Кружић схвати,
Прења ждери мир и слогу;
”Њу не умем надлајати
Бар да спасем то што могу.“

Аргументе збраја, посне,
Сав занесен – у висину –
Као да ће спасоносне
Мисли с неба да му сину:

”Присети се, Тачко, горда,
У повесном смислу – јуче.
Укруг, око ТЕБЕ – хорда,
Бесловесна тела чуче.

Гром заждио, тиња дебло;
Примакло, из полумрака,
Вековима кисло, зебло,
Племе сплашених дивљака.

А, у њима (срећом по те)
Шчучуњеним, крај Огњишта,
Дуго, дуго, Дух Топлоте
Бубрио је попут пришта.

У том трену, недогледном,
Згођен муњом са ломаче,
Разум плану, и – одједном! –
Првом Песмом Свест се заче.

Жамор Ватре крави с лица
Поглед туп, мем душа пустих,
Усхит. Просветљења Клица,
Из бесвесја клецну у Стих.

Испод киста од пламења
Лелујну, след првих слика:
Дух Доброте. Зла знамења?
Одраз сенки, и – Музика.

Одсјај. Тмина. Пламен. Сене.
Њихов плес, те присна Ватра,
За праљуде – занесене –
Премијерно: Чар Театра.

Зачуђена – првом Сликом,
И Музиком! – Огањ тиња.
Јавила се Песмом-Криком
Биће, најпре – Песникиња.

Тај Крик први, Реч та пресна
(Дар говора вриском зачет)
И дан-данас, још та Песма
У грудима људским плаче.

Ту, уз ватру, налик Свицу,
Отев се – из глувих уза.
На рутавом, дивљем лицу
Засјала си – ПРВА СУЗА.“

4.

Још никакве реакције.

Скуњена, ко ружно паче,
Кад неспретно поглед крије
Круг се зграну, Тачка плаче.

”Не жести се, главо врућа;
Баш нас брига, нек смо мали“,
Круг, разнежен, Тачку теши,
”Ми смо, ипак, Свету дали
Два најпреча достигнућа.“
И, где чуда, већ се смеши.

”И још нешто“, тихо вели,
Да Малену развесели,
”Могли бисмо: у играчку.
Средотворна, ти би била“,
Круг поносно гледа Тачку,
”Ос и срце рингишила.“

ЕПИЛОГ

Два дечака (верна друга)
Журећ, носе – подугачку –
(За шта ли је даска дуга?)
Тап-тап! Куц-куц! У Тачкицу,
Пободоше ступ сред Круга:
Клинкицама – Клацкалицу.

// (КОСЕ ЦРТЕ)

Оцу Раду

Над амбисом, на самку, никла из стрме стене
Сврх камењара, гдено благују гује и бози
Довољна сама себи, пратећ природне мене
С литицом, косимице, стабла у симбиози.

1.

Деси се једном да су с поднева јулског, врела
Кад, по шумама, растућ, дрвенарија дрема
Два мрава се, на деблу столетног Дуба, срела:
”Где си? Шта има ново?” ”Хвала, нема, шта нема.“
Мимо свег мрављег реда разговор заподела:

”Нећеш ми веровати шта сам ономад чуо.“
”Како да нећу, брате, издангубисмо, ржи!“
”Елем, пењем се, жури, уз пањ букови, труо,
Звезда упекла, озго, бургија, ум да спржи

Дремају: палидрвца шкриње дуборез луле
Дршке за кишобране притке оловке фруле
Млинови мердевине комоде бродски прамци
Чунци за разбој метле паоци ветрењаче
Штапови билијарски гудалца наслоњаче
Карлице кларинети сплавови скије чамци

Дремају: резбарије дипле четке протезе
Стубови телеграфски древне дрвене уре
Каблићи ксилофони столови грабље чезе
Бадњи полице барут и шаховске фигуре

Дремају: шифоњери фурнир и чачкалице
Колевке гусле весла јасле играчке скупе
Тољаге врата бурад ћумур дрвене жлице
Музички инструменти патосне даске клупе
И, незлобиво, у сну, из пуне доколице
На рачун свој и туђи збијају шале глупе

Ревно родослов граде, ко је вишега рода,
Свако шапато себи понешто важно дода
Једни: судбину славе. Други: осули клетву
Чело Маља се спрда с тупим теменом Коца
Бурету Плутњак хвали грлиће винских боца
Дирек, у дирке дирка, Оплата, теши Летву

'Међ жилава ми влакна', Батина прокину мук,
'Госпoде Милостиви ЧВОРОВА дај, што више!'
'Мени', дописа Тиса, 'Стрелчев да будем лук!'
Док Барут своју молбу, мучке, под кору пише

Виолини се, Ћумур, гаравом душом куне:
'Тако ми Сунца јарка испод ковачког меха
И ђачких лица око зајапурене Фуруне...'
Ту га остало дрвље прекиде салвом смеха

Угљен се не помете, већ доче започето
Задивив самог себе да беше ласно све то
Рећи поново гласно /он, зар? толико? сме/
"Удостојте ме, госпо, мрвичком пажње Ваше
Ма, ТОН барем да будем од кога стрепе чаше
Донебно! Милопојна! Вавек Вам одани Ц.'

2.

Два дрвета су расла /посвема права/ ма, коса:
Бор, над амбис наднесен и Јасен, звани Ћоса
/Због лишћем необраслог, на изглед голог лица/
Међ дрвећем, уствари, још добом и растом ДЕТЕ
Духом, пак, давно зрело, знало је да оплете
С пуно шале, и вица, и бритких доскочица:

'Тако ми, упарене, живе, волујске силе
С мека јунчева врата кад га набрекну жиле',
Овде му глас зашкрипа, биће: смантала трема,
Али се у трен прибра, самозаљубљен љуља:
'Удешен, према шији, чак и кад помало жуља
Од Јарма Јасеновог – лепшег амблема нема! –

Остатку брбљиваца немаш рашта ни прићи
Бију баздови зифта у жежен запах јула
Или промају праве, ил' кисе тела им трула
Скорелом прозуклином, те их мораш обићи.⁴
Ословљеним се Врата нађоше и Бурићи
А, можда би и Лула, да беше Ћосу чула

Врата отворе свађу око светла порекла:
'Кривота, ти да ћутиш, ни за гудала ниси!⁴
Будућа бурад сочно ланувши Ћоску су рекла:
'Ма, коме ти, да базди, и на џибру да киси!⁴

Сад се Борић умеша, на пола света гневан,
Тајећи луди наум, због честих спрдњи сневан
Чух га, загрцнут смолом, кркља: 'Не дај се, мали,
Руљи УСТОБОЧЕНИХ!' Тад плану панска ларма
Да л' око Виолине? Ил', због Ћосиног ЈАРМА?
Не знаш, ко кога грди, ко жешће себе хвали:

'Деде, смолави створе, најпре обриши слине!⁴⁴
Бахато, и с висине, пречка за Мердевине
Даје на знање Бору да је мањи од нуле.
/Однекуд већ је стекла и ћуд худа Пењача/
Оловка с Папирчином по света здушно трача
И занебесјем зиђе... од сањарија куле

Вређани /гута спрдње/ не узбуђен, ни мрвце:
'Није ми, ваљда, залуд, коначност дао плаху
Усуд, утиснут давно, златом смоласте крвце
Да с диркања им цептим и самирем, у страху
Кад је, за све њих, доста и једно палидрвце.⁴

3.

Свикла од праискони на жегу и кише слате
Довољна сама себи Шума невино спава
Бде Кревет сиромашки /отплаћиван на рате/
Уснулој Целулози Папир сан обасјава
Преслица и Вретено, предући време крате

Премда завештан ћутњи Ормар с Полицом ћаска.
Точак, пак, Чезе кори: 'Полако, није преша!'
Промуклим гласом Мерзер на црни Барут праска...
'Којешта! Ти ми тешка! Ама, не буди смешна,
Баш волим да ме газе!' Ласка, Патосна Даска,
Сусетки првој, Клонфи, кадли, Шума се ускомеша

Рупили Рушитељи с мноштвом кабастих справа
Трљају руке, орни: СВЕ ШТО РАСТЕ – ДА СРУБЕ!
Кунем се светлом круном Краљице Шумских Мрава
Да /никад!/ ни ти, ниси видео гушће зубе

Секире, сустопице, прате сестру Тестеру
Попут сиктавих шарки гризу и пустош стеру
Васцела Шума глухне од гвоздензубе буке
Руше се оријаши, тресак... и јек се стиша:
'Бежи, не питај ништа!' – сретох шумскога Миша
Прашта се с родном рупом испод сторуке Букве

Грешна завлада жега, нигде ни стопе хлада
/Ко разваљена њива након илињске туче/
Све докле поглед стере стрше патрљци клада.
Намрштен старац стао, мрке бркове суче
Занесен цурком смоле, ко златном сузом жада:
'Није то ништа, синак, чек док се кише сруче.'

Дрема сваљена Шума. Душе, балвање, голе
У тесној сложевини, с трпким мирисом смоле
Још једном, последњи пут, на окупу се нашли:
Потпорне греде, Паркет, Шиндра с убогих кућа
Дрвени Идол свеца, корпа /свеж свежањ прућа/
Куд ли, у том расулу, дрвеса мисле, знаш ли?

Није, збиља, да ниси слушао где се хвале
/Сустао када станеш да сркнеш гутљај зрака/
Шумом гласови шуме, ко мрмор патуљака
Шта ће од ког да буде кад их тестере свале.

4.

Оборен, Борић-Балван, сања огњени пир
Последњим влакном луча гледа где догорева
СВЕТ, ИЗ ПРАОГЊА РОЂЕН, ОГЊЕМ ВРАЋЕН У МИР!
Неронску славу Борић смоластим умом снева

Певљиво, Слино, тепа меком срцу Тополе
/Мисао што му, у сну, ум смоласт преорава/
'Ти, Палидрвце дадни, а ја ћу грумен смоле
И бићеш, навек, са мном, спашена заборава!“

Мрав-приповедач гледа заустављеног Мрава,
И снебивљиво, пипком, ваздух усијан меси:
”Обрадован је, видим, причу ми одобрава,
Рашта, иначе, пламен у оку му се креси.“

Овај се чуди: шта то повоздан друг му блеси?
”Не лопатај којешта!“ /ломача беса плану/
”Упрти зрнце траве и у мравињак понеси
Ленштино једна!“ /нешта на мрављем лану/
”И ман се споредности, већ суштину истреси!“

5.

Хтео сам да вам певам: О ДРВЕТИМА КОСИМ,
Ко зна што расту косо? Разлога нема, осим
Особењаштва, можда? Вишег вида слободе?
Којој ДРВОРЕД, херав, на ветру пропет, пева
И, скошен, растућ /ипак!/ силини одолева
Хтео сам, ал' песма сама у другом смеру оде.

И

Уз брзотеку Реку на самку врх пристранка
Где купачице-зраке сванула јутра славе
У језерцима росе палим на ране траве
Расла је Јасика, вилокоса и танка

А нешто даље, крај ње – Шуми уз сами руб –
Из нараштаја других, из мутних давнина, сав
Живљаше – неприметно – седи самотар Дуб
С ког је: О дрветима косим, мраву причао мрав

За праскозорја, вазда прозирних попут стакла
Кад снена чула знамо немају над телом власт
Јасика сеном овлаш Храст би начас дотакла
Предвече руке, Јасике жудан, пружао Храст

Једном, с јесени касне, Храст јој гранама голим
Шумљаше, непрестанце – од тог се мање зебе:
Јасико, ја те волим... Јасико, ја те волим...
А, она, – да л' у шали? – шумнула: И ја – тебе

Шшшш, трепери стари Храст, каоно Јасикин лист
Сав усплахирен, већ би (наврле из врелих жила)
Мумије пупољака, листом: на ваздух чист!
Крв, сва у лисју, пламти, смарагдом хлорофила

Чим лахор шушне: Она! – куд год се задуби: Љуб...
Храст је отада, душом, стопут прошао – због ње!
(Страшно је, и уопште, кад стар се заљуби Дуб)
Све ватре пакла (и? Све!) овоземаљске огње

За цича светосавских – с вечери, нарочито
Кад Чувар неба стане светиљке сводом ждити:
Храсте мој, приђи! – или: Учини још то и то
Загрли, хладно ми је, од студи ме заштити

Храст грли, греје, брани од жеге и од студи
Једном, у озарењу – не могао да се свлада
Незграпно, збуњен, проси: Јасико, моја буди...
Сачекај, док порастем, још сам сувише млада

Храст чека једно, друго и дуго треће лето
Већ се, истиха, ко свици, пале и прве лале
Сунце се разбуктава, над сводом разапето
Време се врти у круг, древним путем спирале
Њему је баш свеједно, увек – ко неначето

Слуша Јасикин ромор: Нек јој опрости, жали
Сад се дебело каје – шапће му лисјем јуна:
Онај јесењи шапат... све је било у шали
У Храсту пустош, душом грљају хорде Хуна

Храст речи не изусту, чак ни лист не помаче
Шта би – и-на-че – могло, имало да се лаје
Љубећи узалудно, љуби се... дубље... јаче
Само неостварена – Љубав занавек траје

Небом се расцветава честар огњеног жбуња
Чуло се није – ништа – а понајмање гром
Светлима љубичастим све је снимила муња:
Дуб, располућен по срцу, виси дужином свом.

